

Z přítomné doby

Jak zahynul ruský olejový král.

Rusko v přítomné době podobá se sopce, v níž to na všech stranách hřáá a z níž časem vyšlehují plameny vzpoury a revoluce. Poslední takový plamen vzpoury utlačovaného lidu vyšlehl v Baku, ve středisku to olejového obchodu ruského a ve výbuchu vzpoury zahynulo na ulicích Baku 350 lidí, mezi nimi i ruský Rockefeller, Pavel Adamov, který byl nejřednějším sloupem v petrolovém obchodu v Rusku.

Baku jest nejkosmopolitnější městem Ruska, neboť v jeho 250,000 obyvatelích lze nalézt osoby, náležející ke každé národnosti evropské a asijské. Poslední krvavá vzpoura, rozrušivši se na ulicích tohoto města, přivoděna byla Mohamedány a Armény, již s Rusy, Němci, Angličany a Američany tvoří inteligentní část obyvatelstva.

Nejzámožnější část obyvatelstva tvoří Armény, ale zároveň v čele dělnictva a socialistického hnutí v Baku stojí též Armény, kteří však ve všech svých hnutích a v celé organizaci své se řídí rozkazy z hlavního ruského stanu.

Neuvědomělí, fanatičtí a zároveň pověřiví Mohamedané již od nějakého času pobouření byli roznášejícími se pověstmi, že Armény se spiklily za tím účelem, aby dostali zprávu města do rukou a pak Mohamedány vyhladili a tato na nicem se nezakládající pověst rozšířila starou nenávist Tatarů proti Arménům.

Tyto dva kmeny se nikdy dobře nesnášely a mezi jednotlivými členy se neustále strhovaly spory, jež často končily vraždou.

Poslední výbuch mezi těmito kmeny přivoděn byl jednoho dne bohatým a u svého kmene oblíbeným Tatarem Babaeffem, který na Molohanském náměstí se procházejce, potkal svého starého nepřitele, Arména a na místě ho zastřelil. Vražda tato pomstěna byla v ten samý okamžik Armény, kteří nalezali se na náměstí a Babaeff sklesl mrtev zasažen asi tuctem kul z revolverů.

Zpráva ta roznesla se bleskurychle v tatarské čtvrti a ihned několik set ozbrojených Tatarů vyrazilo na náměstí a zmocnivše se mrtvol, utvořili průvod a pochodující ulicemi tatarské čtvrti, volali k svým soudruhům:

"Armény povstali a hodlají nás vyhladit. Do zbraní!"

Druhou obětí stal se mladý arménský student, jehož zástup potkal a okamžitě zastřelil. Náhlá ta střelba vylákala i jiné Armény z jich domů a obchodů a Tataři počali po nich střílet a asi třicet jich bylo zastřeleno.

Tak povstal jeden z nejkrvavějších plemenných bojů za nynější ruské vlády v Baku.

Rozrušení Tataři domnívali se, že vůdcem spiknutí jest olejový král Adamov a když někdo ze zástupu zvolal: "Pojďme na Adamova, ať zahyne ten psí rod!" tu zástup počal se valit k jeho residence, na Kostelní ulici. Byl to nejkrásnější a nejnákladnější dům v Baku. Adamov s rodinou svou náhodou nalezal se doma a v jeho residencei našlo též útulek asi 30 osob, jež se schovaly tam před rozrušeným tatarským davem. Z většiny to byly ženy a děti. V celku v Adamově residencei nalezalo se asi 40 osob, když dav Tatarů se na rohu ulice náhle zastavil. Na balkonu krásné residence objevil se totiž Adamov, s winčestrovkou v ruce. Tvář jeho byla vážná, odhodlaná. V tváři starce toho zračilo se něco, co vůdce

pravdu přimělo k zastavení. Leč váhavci byli proudem zadního lidu tlačeni ku předu a proto šli dále.

Adamov pozvedl pušku k líci. V tom kdosi z davu tatarského náh vystřelil, kule však chybla, za okamžik rozlehla se rána z pušky Adamovy a jeden z vůdců tatarských klesl mrtev na dlažbu ulice, střelen jsa do hlavy.

Stařec na balkonu byl tak chladnokrevný, jako by se byl nalezal ve své písárně a uzavíral nějaký obchod a znovu přiložil pušku k líci, zahřmela druhá rána a jiný Tatar padl mrtev k zemi. Nežli dav se vzpamatoval již zableskla třetí rána a třetí Tatar byl mrtev.

Dav pojednou opustila všechna jeho odvaha a ten obrátiv se dal se rychle na útěk, aby se dostal za roh ulice.

Adamov se usmál a pokynul zároveň do vnitř domu. Na balkoně se objevil s jinou winčestrovkou mladistvý jeho syn. Adamov vyměnil za ni svou pušku a dle posuňků dav soudil, že olejový král nařizoval svému synu, aby mu pušky nabíjel, co on bude hájiti residencei před tatarským davem.

Některé odvážnější Tataři vypálili své zbraně proti olejovému králi, kule však minuly se cíle. Adamov vystřelil ještě čtyřikrát a čtyři další Tataři se odebrali k Mohamedovi do ráje.

Adamov spustil pušku k nohám a čekal, co dav bude dělati dále. Hlouček asi dvanácti Tatarů vyrazil k jeho domu a počal po něm stříleti dříve a proto také žádná z kul ho netrefila. Adamov však mířil chladnokrevně a třem jiným Tatarům pomohl svojí winčestrovkou na onen svět.

Tataři se opět schovali, ne však na dlouho. Krev padlých sou druhů zdála se je rozplameňovati k pomstě a znovu hlouček vyrazil proti domu olejového krále a spustil prudkou palbu a tentokrát jedna z kul zasáhla starce na vrchu hlavy a též se na balkoně zapotácel a byl by snad klesnul, kdyby ho byl syn jeho nezachytil a nevtáhnul do vnitř domu.

Tatarský dav vida to, počal šleleně jásati a hnál se k domu a nalezal se od něho již jen vzdálen asi 30 stop, když Adamov se opět objevil na balkoně, maje hlavu obvázanou bílým šátkem. Šestkrát zatřaskla rána z jeho winčestrovky a šest Tatarů kleslo k zemi. A znovu dav se obrátil a prchal z dosahu strašlivé dvě winčestrovky a toho samého dne již Tataři neměli dosti odvahy, aby překročili k novému útoku. Leč Adamov, stíraje se se svým synem, stál celou noc na stráž, aby Tataři náhle dům nepřepadli.

Druhého dne však kolem poledních dav se znovu shluknul a počal útočit na Adamova, když tento zastřelil opět dvanáct Tatarů, tu tito opět se rozprohli, ale s pomstou v srdci a třetího dne vytáhnul proti olejovému králi daleko větší dav Tatarů nežli dříve. Mnozí byli ozbrojeni puškami, jiní nesli snopy slámy a konve s petrolejem, aby mohli dům pomoci hořlavých těchto látek zapáliti.

Dvakrát Adamov zahnal se svou winčestrovkou zuffici Tataři, ale v prsou těchto konečně touha po pomstě nabyla takové síly, že se v třetím útoku hnali na dům, nedbajíce na ty, kdož padli; ně kterým podařilo se vylomiti dveře a vhoditi dovnitř hořlavé látky a když tyto zapálili, tu rychle zase prchnuli. Adamov se svým synem po boku pálii do Tatarů na ulici se hemžících a tito odpovídali ze svých pušek, až konečně jedna z kul zasáhla syna olejového krále

a ten se svalil s balkonu na hromadu mrtvů zastřelených Tatarů. Za několik okamžiků na to jiná kule zasáhla starého Adamova do čela a tak skončil strašlivý a nerovný boj.

Plameny, zachvátily dům a v něm zahynuli všichni Arménové.

Po této katastrofě podařilo se pak úřadům pomoci vojska zavésti opět v Baku pořádek.

O tunelu simplonském.

Kristian Petřík, rektor magnifický c.k. české vysoké školy technické v Praze, měl o neděly v týdenní schůzi spolku architektů a inženýrů v Království Českém v dvoraně pražské Městské besedy zajímavou přednášku: "Návštěvou v simplonském tunelu." O tunelu tomto, kterýž jest přítomně nejdelším tunelem na světě, pojednal p. Petřík, znamenitý odborník, vlastního názoru takto: Horský hřeben, táhnoucí se ze Savojska na pomezí švýcarsko-italském směrem téměř východním až do Rakouska, obsahující největší hory evropské: Mont Blanc vysoký 4810 m., Monte Rosu vysokou 4683 m., tvoří obrovskou, do oblak se vypínající hradbu mezi severem a jihem v těchto končinách. Nebetyčnou tuto hradbu možno přejiti jenom na několika místech, a to ještě větším dílem pouze v některých dobách ročních. Jest tam jenom několik průsmyků, na př. průsmyk Malého Sv. Bernarda, Velkého Sv. Bernarda, Simplonský, Gotthardský, Septimerský a j. Třeba, že věnuje se všemožná péče tamním cestám i silnicím, jež jdou těmito průsmyky, není přece možno na př. přes Velký Sv. Bernard jezdit než v době od 1. července do 15. září. Pochopujeme, že tyto okolnosti jsou velkou závadou mezi národních styků a že následkem toho staráno se o spojení nepřerušovaně poměry klimatickými, spojení takové bylo ovšem nutno vésti také pod zemí. Proto prokoplán byl Mont Cenis v letech 1857—1871, Sv. Gotthard, v letech 1872—1881, Arlberg v letech 1880—1884, a proto také jednáno již ve století dřívě vatenáctém o tom, jak umožniti trvalé spojení údolí rhonského ve Švýcarsku od Brigu, stanice dráhy jurkosimplonské, směrem jihovýchodním po montem Leonem s tratí italské železnice domodosolsko-gravelonsko-novarské, ač silnice tímto směrem zřízená v letech 1800—1806 z rozkazu Napoleona I. jest skutečným dobrodiním pro tuto krajinu. Silnice ta má z Brigu do Domodosoly délky 66 km., dostoupí v průsmyku simplonském výše 2010 m., a vyžaduje pěstou 3 a půl hodiny, směrem opačným pak o půl hodiny času déle. Při tom jest jediná zastávka půlhodinová uprostřed cesty v Simploně.

Přímá vzdálenost mezi údolím rhonským u Brigu ve Švýcarsku a mezi údolím řeky Diverie na straně italské měří asi 20 km. a nadmořská výška dna údolského u Brigu jest asi 680 m. Mezi nimi vypíná se hmota horská, takže trvalé pohodlné spojení nelze zřídit jinak nežli podzemní.

Toto podzemní spojení jest však tím nákladnější, čím jest delší. Proto vycházely nejstarší návrhy na spojení toto se stanoviska, zkrátiti cestu podzemní pokud možno, a uspořiti takto na výdejších stavebních. Nehleděly však příliš na to, že takové úspory stavební vedou nutně ke značnějším výdajům provozovacím a udržovacím.

Po mnohých zamítnutých návrzích tunelů krátkých byla dána přednost spojení o tunelu dlouhém, k čemuž doporučovaly zkušenosti nabyté při stavbách alpských tunelů. Stavbě sloužil za podklad návrh dráhy simplonské z roku 1852, jenž co do délky změněn poučekd v r. 1893. Na

požádání spolkové rady švýcarské podali o něm společně znatecké dobrozdání 19. července 1894 odborníci G. Colombo, Francis Fox a C. J. Wagner, doporučivše návrh z r. 1893 o délce 19,731 m. ku provedení.

Poměry směrové tohoto návrhu byly: oblouk na pravo z Brigu o poloměru 340 m. délky 285,4 m. a oblouk na levo o poloměru 300 m. délky 173,4 m. Při tomto bylo stoupání z Brigu 2 st. na délku 966 m. Výše svahu u severní brány tunelu byla dána výškou velké vody rhonské, u brány pak jižní stanovena tamními poměry klimatickými. Tunel simplonský stoupá od brány severní o 2 st. a i až do polo-ice, tam jest vložen díl vodorovný o délece 500 m., načež následuje spád 7 st. Průměrná tlouška hmot zemních nad osou tunelu jest 1140 m., největší tlouška měří 2135 m.

Dosavadní alpské tunely mají, jak známo, dvoje koleje. Simplonský tunel má též dvojkoleje: jest vlastně tunelovou dvojicí, ježto jsou zbudovány dva tunely vedle sebe, v nichž v každém jest místa pouze na jedny koleje. Toto za vedení jest v tunelování novinka, která poskytovala znamenitých výhod při stavbě a bude poskytovat i při provozování dopravy.

Podnikatelství Brandt, Brandou a spol. zavázalo se stavěti dva tunely rovnoběžné, 17 m. od sebe, vesměs ve stejné výši a postupovalo tak, že razilo ihned dvě štoly zpodové, které se ve vzdálenosti 200 m. spojují se štolami příčnými. Jedna štola zpodová slouží k úplné výstavbě jednoho tunelu na jedny koleje, k čemuž štola druhá poslouží stavěti tunel druhý teprve tehdy, až by nebylo možno zmociti dopravu v tunelu prvním. Tím, že štoly příčné při stavbě dle potřeby se neprodušně zavíraly, musil vzduch do vnitř dmýchaný prouditi štolou druhou tak daleko, až se mu otevřela nejvzdálenější štola příčná; pak vzduch přibíhal do štoly první a teprve tou mohi vnikati opět do širého ovzduší.

Veškeré vody tunelové, a to nejen vody potrubními ku pohonu strojů přiváděné, nýbrž i vlastní vody podzemní, sváděly se do velké stoky, zřízené ve štole druhé, a nemusily tudíž probíhati pracovními díly stavby. Štola druhá byla také velice příhodná k dopravě hmot. Vozy vjížděly touto štolou a první vjížděly děly. Někaké vážnutí dopravy, jaké panovalo na př. v tunelu gotthardském, nebylo v tunelu simplonském možno, poněvadž štola druhá buď zcela, aneb jen dílem také mohla sloužiti výjezdu vlaků. Štola druhá rozluštila nad míru příznivě nejtěžší otázky, jaké se naskytají při stavbě dlouhých tunelů. Výstavba tunelu druhého bude se moci konati bez nejmenších poruch nebo potíží provozování vozy v tunelu prvním.

Poměry směrové tunelu simplonského jsou následující: ze stanice briggské vjíždí se obloukem o poloměru 300 m., který přečká zí do oblouku o poloměru 330 m., končícího 12,4 m. za severním portálem tunelu; na tento oblouk připojuje se jiná o poloměru 320 m., délky 127,6 m., odkudž jest přímý směr, 12,321 8 m. dlouhý, po němž následuje oblouk o poloměru 400 m., délky 184,4 m. a na ten přiléhá trať přímá, délky 124 m. k bráně jižní.

Přednášející pojednal po té o zařízení stavebním podnikatelství navrhaném a o silách vodních. Mimo navržených 1680 až 2360 koňských sil, získaných

zvláštním vodovodem z Rhonu, jenž ubralo se pouze 3 až 4,2 čtver. m. vody za vteřinu, bylo možno získati z řeky Massy nejméne 2100 koňských sil, ze Saltiny nejméne 250 a z Gauthery na 800 koňských sil. Zmíniv se dále o rozpočtu stavebním a zařízení, vozidel, kolejích, opatřeních zdravotních, elektrickém osvětlení a různých opatření jiných, přešel pan přednášející k otázce, jak bylo zařízeno větrání průběhem vrtání tunelu i jak bude zařízeno průběhem provozování jednoho tunelu o jedné koleji. Vyvodil, že největší rychlost proudu vzdušného při stavbě tunelu obnášela 6 m. za vteřinu. Velmi zajímavě pak pojednal o budoucím křižování vlaků uvnitř tunelu na výhybce, při čemž službu konající zřízení budou elektrickými doteky kolejnicovými u každého kilometru dostávat zprávu o běhu vlaků.

Společnost dráhy jurkosimplonské svěčila vystavění tunelu stavebním podnikatelství Brandt, Brandou a spol. smlouvou ze dne 20. září 1893 za ceny takto rozvržené: za tunelovací zařízení 7,000,000 franků, za hotový první tunel jednokolejový se štolou rovnoběžnou 47,500,000 franků, za hotový tunel druhý o jedné koleji 15,000,000 franků, celkem 69,500,000 franků. Ceny tyto byly následkem vyskytnuvších se velikých obtíží při práci značně zvýšeny. Stavební společnost počala pracemi zařizovacími na straně severní, briggské, 16. srpna, na straně jižní, iselské, již dne 6. srpna r. 1898. Pracím stavebním v tunelu předcházel zřízen zvláštního nádraží na straně briggské, dále strojřena, dílen, stavení obytných a j., zejména však zařízení k opatření vody a ku pohonu strojů. Při vrtání tunelu bylo nutno na straně severní od začátku prací do konce loňského roku vytvořiti 131 515 děr, na straně jižní pak 184,790 děr, jejichž hloubka činila na straně severní 191,220 m., na straně jižní 225 361 m., celkem tudíž 416 km. 581 metrů.

Dynamitu bylo spotřebováno na straně severní 457,114 kg., na straně jižní 505 564 kg., celkem 962 678 kg., 515 949 kg. dynamitu bylo spotřebováno ručně. Celkem spotřebováno 1,478 627 kg. dynamitu, čímž bylo docíleno výbušné síly o počtu 1,478,627,000 koňských sil!

Jarní nemoc.

Slyšeli jste již někdy o této nemoci? Dostává se na jaře a poznáte ji tuze snadno. Pozorujete-li v ten čas na sobě zemdlenost, nevrlost a ospalost, nemáte-li chuti ani k jídlu ani k práci, máte—jarní nemoc, čili jinými slovy: chudou nebo nečistou krev. Nebylo v zimě dosti pohybu, nedostávalo se krvi dost čerstvého vzduchu. Chcete-li, aby byla zase v pořádku a orgány těla náležitě vyživovala, užijete Severův Krvečistitel, o němž pan Anton Sokore z North Hatfield, Mass., praví: "působí na mne výborně," a pan Ed. Schoděk z Oscar, Tex. "moje manželka se po něm chvěla Bohu cítí moc lepší." Podobných výroků máme na sta a jsme volni je každému ukázati. Severův Krvečistitel přemůže jarní únavu, tuží svaly a bystří mozek, léčí krkvice, zvláště žlázy, chudokrevnost a bledničku a odstraní vředy, boule, jakož i všechny z nečisté krve pocházející vyrážky. Cena \$1.00 v lékárnách nebo u firmy W. F. Severa Co., Cedar Rapids, Iowa.

Johánek Bratři

.....vlastní.....
první třídy saloon
1402 William ul., Omaha, Neb.
Dobrá vína, likéry a doutníky.—Chutný zákusok vždy po ruce. — 92